

Opplæringspioneren

mangel av annen mulighet til opplæring i Mo i Rana, så ble Jernverkets eget behov for dataopplæring, som på en rekke andre felt, dekt ved å bygge opp en god struktur internt.

Opplæringsavdelingen ved A/S Norsk Jernverk hadde tidlig bygd opp en meget dyktig stab av medarbeidere som var systematiske, med høy kompetanse, og som hadde et driv for å få til ting.

Det gjorde at opplæringsbehovet internt i bedriften ble dekt på en meget god måte, ikke minst i forhold til data og databaserte systemer.

Hullkort og stormaskiner

A/S Norsk Jernverk var en av mange pionerer innenfor data i norsk næringsliv, og den fremste i Nord-Norge. Allerede ett år før driftsstart ble forløperen til EDB-avdelingen etablert, i 1954: Hullkortavdelingen. Da den første datamaskinen ble innkjøpt, i 1964, måtte alle systemer bygges opp fra grunnen av. I løpet av kort tid ble samtlige merkantile rutiner overført til EDB og med betydelig utvidelse av de tidligere hullkortrutinene. Med dette fikk Jernverket effektiv budsjett- og regnskapsoppfølging, samt lagerkontroll. Det ble gitt brukeropplæring til de ansatte som ble berørt av dette, i regi av Opplæringsavdelingen.

I 1972 ble et nytt teknologisk sprang gjennomført, ved innkjøp av den neste datamaskinen (en ICL). Med den økte behovet for opplæring. Nøkkelpersonell fikk grundig opplæring i samarbeid med leverandøren, som kom over fra England og kjørte opplæringen. I tillegg fikk de mange brukerne en omfattende grunnopplæring i data internt ved Norsk Jernverk. Dette var det Opplæringsavdelingen som sto for.

- Jeg tror neppe det var andre bedrifter som hadde noe tilsvarende på den tiden. Det var en enorm opplæringspakke.

EDB-grunnkurset var min første jobb som lærer eller foreleser. Vi utarbeidet kurset først. Vi visste det var behov, uten helt å vite hvor mange det var. Da vi fikk innmeldt behovet, så tror det var på om lag 300 deltakere, i Rana, ved Blikkvalseverket i Bergen og ved Oslokontoret, forteller Finn Berntsen, som da var tilknyttet prosjektet. Berntsen fikk også i oppgave å arbeide med det nye VPO-systemet.

- Det var det første systemet som skulle brukes på denne maskinen. Det het VPO, som sto for vedlikehold, planlegging og oppfølging. Og her skulle vi ha kursmateriell, som jeg begynte å jobbe med, forteller Berntsen.

Han var senere opplæringssjef ved Norsk Jernverk, fra 1975 til 1984.

VPO-systemet – en mal i opplæringen

VPO-systemet berørte hele produksjonen og hele vedlikeholdet. Det var et arbeidsordre-orientert system som inneholdt de elementene som krevdes i et informasjons- og styringssystem.

- Systemet måtte ha en del som taklet det som er uforutsatt, med prioritet 1 og 2, for eksempel ved brann eller lignende. Så hadde man i tillegg delene man kunne planlegge, på kortere eller lengre sikt, sier Finn Berntsen.

Han sier Jernverket da hadde en fordeling, der vel 70 prosent av jobbene kunne planlegges, og der 30 prosent var øyeblikkelig hjelp.

- Det var helt spesielt. De aller fleste hadde langt høyere andel av hastejobber.

På grunn av vår beliggenhet så var det behov for å ha et relativt stort lager av reservedelene, der noe som halvfabrikata, og noe som var ferdig.

C. H. Devonald fra International Computers Ltd (ICL) står på talerstolen ved overleveringen av Jernverkets nye dataanlegg i 1972. I bakgrunn står de ansatte ved EDB-avdelingen, mens adm. Dir. Per Blidensol sitter i forkant, sammen med blant annet salgsdirektør Å. Laukholm fra Norsk Data og driftsdirektør Sven Edin.

I starten var ikke dette uproblematisk, fordi vi den gang hadde laget et system som når produksjonen gikk, så jobbet de som var i produksjonen, og da jobbet ikke en del av de som var i vedlikehold. Og omvendt, sier han. For å endre på dette, så ble det gjennomført en omfattende opplæring på VPO-systemet, sier han.

- Input for VPO-systemet var på papir. Vi hadde en stab med svært dyktige punchedamer, og før VPO-systemet ble satt i drift ble alle arbeidsordrer lagret inn i systemet, som om det var i drift. Dette fordi vi hadde behov for erfaringsdata for at systemet skulle fungere når det ble satt i drift.

I den perioden satt jeg sammen med punsjedamene og gikk gjennom alle bestillingene på vedlikehold, eller Input, fra de tusen som var i vedlikehold og noen hundre i produksjonen. Blankettene som kom inn til oss hadde også fylt ut telefonnummeret til den som hadde fylt den ut. Da kunne vi ringe tilbake hvis noe var feil, slik at da vi kom i reell drift, så hadde vi luket bort det meste av feilene, samtidig som folk nå visste hva de skulle gjøre. For det er en ting å ta et kurs, og en annen ting er at det siger inn, sier Finn Berntsen.

VPO-systemet ble en slags mal for hva som krevdes av

systemopplæring for Opplæringsavdelingen, både ved videreutvikling av systemer og ved innføring av nye system. - Det var enorme mengder informasjon som måtte pågå hele tida, interaktivt i prosjektet og mot brukere og mot de som utviklet det, avslutter Finn Berntsen.

Fram til midten av 1980-tallet ble alle data lagt inn av puncheoperatører. Det var først etter at den nye stormaskinen ble anskaffet i 1986 at man fikk terminaler ute hos brukerne. I en avisreportasje fra tidlige dager var journalisten imponert over nøyaktighet og hurtighet; "punchejentene må være raske med fingrene".